

Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSSs utlåtande till Kulturutskottet om Regeringens proposition 41/2018.

Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS tackar för möjligheten att ge ett utlåtande om den föreslagna lagen för att reformera gymnasieutbildningens struktur.

Som en naturlig fortsättning på yrkesutbildningsreformen är det fint att se att det finns ett genuint intresse för att korrigera de problem som finns inom gymnasieutbildningen och utveckla dess redan fungerande praxis. Som positiv utveckling ser vi bland annat främjandet av mer omfattande studieavsnitt och studier som överskrider gränserna mellan läroämnena.

Gymnasieutbildningens uppgift

Att hantera komplexa helheter blir hela tiden viktigare för att klara sig i samhället. Skolan ska ge de studerande verktyg för att förstå och analysera olika fenomen genom att erbjuda tvärvetenskapliga program och projekt. Framgångsrik ämnesöverskridande och fenomenbaserad undervisning kräver nya arbetssätt och färdigheter av lärarna, vilket i sin tur förutsätter att lärare fortbildas. Det hoppas vi att också syns i budgeten då lagen förhoppningsvis träder i kraft.

Gymnasieutbildningens uppgift är att ge en bred allmänbildning och goda förutsättningar för framtida studier. Gymnasiets allmänbildande funktion bör bevaras och valfriheten i sin nuvarande utsträckning är enligt oss fungerande, så det är bra att den inte rörts till ännu i den här processen. Då skolorna fått tid och fortbildning för att anpassa sig till en ännu mer fenomenbaserad undervisning, vill vi dock gärna se att också läroplanen och kurs- och ämnesfördelningen kan öppnas upp, gärna så att lagen tillåter det utan alltför stora korrigeringar. Här ser vi att studiepoängen är en intressant möjlighet. Vi förespråkar också att den eventuella förordning där statsrådet specificeras studiernas struktur och omfattning görs i nära samarbete med studerande och utbildningsanordnare.

För oss är det också viktigt att gymnasier och högskolor strävar till ytterligare samarbeten. Skolan ska inte motarbeta studerande som av olika orsaker vill avlägga sina gymnasiestudier på något annat än tre år, och här har så väl studiehandledningen som de nya individuella studieplanerna en nyckelfunktion. Vi hoppas att det i samband med lagens ikraftträdande också frigörs ändamålsenliga resurser för den här satsningen, så att handledningen på riktigt också får den större roll som akut behövs, och det inte bara blir ett tomt löfte på papper.

Vi är besvikna över att se att bland annat religionsundervisningen inte får ett ansiktslyft. En bred kulturell och religiös förståelse är centralt i dagens mångkulturella samhälle. Målet med åskådningsläroämnet ska vara att öka kulturell och religiös förståelse bland studerande. Alla studerande ska ha ett gemensamt icke-konfessionellt åskådningsläroämne där fokuset ligger på att förstå och respektera olika religioner, kulturer och livsåskådningar. Studerande på andra stadiet har inte rätt att lagenligt lämna ett trossamfund som minderåriga utan att ha lov av sina vårdnadshavare, vilket kränker den mänskliga rätten till religionsfrihet.

Studerandes välmående

FSS underskriver målet om att främja gymnasisternas välmående och stöda studerandena i deras studier å det starkaste. Statistiken på mental ohälsa från de senaste skolhälsoenkäterna och ungdomsbarometern är ytterst alarmerande, och vi är rädda att

den här frågan inte tas på tillräckligt stort allvar i lagpropositionen. Det saknas konkreta åtgärder för trivsel och mobbningsförebyggande och -motarbetande arbete. Dessutom är vi oroliga för hur studerandevården påverkas i samband med landskapsreformen, och det är definitivt skäl att fundera på det redan nu. Utan ett fungerande studerandevårdsteam som är i stark växelverkan med hela skolpersonalen och är en naturlig och självklar del av skolvardagens alla delar, kan dessa mål inte uppnås.

Studiehandledning är en av de viktigaste tjänsterna i skolorna. Studiehandledningens mål är att hjälpa studerande hitta fungerande studievanor samt informera och handleda studerande. Studiehandledningen måste ha tillräckligt med resurser så att varje studerande får den handledning hen behöver genom att garantera tillräckligt mycket personal per studerande. Studiehandledningen ska inkludera bred och jämlik information om alla utbildningsmöjligheter efter grundskolan och inför tredje stadiet. Att handledningen ska ges också efter avlagda studier ser vi som något positivt, men resurser måste säkra att detta inte går ut över nuvarande studerande och deras rätt till handledning i de vardagliga studierna, inte bara i ansökningar och val att följande studieplats. Det är i hela samhällets intresse att du också i gymnasiet har lättillgängligt stöd och handledning i studiemetoder och kursval, då detta underlättar fortsätta studier och livslångt lärande.

Stödundervisning ska vara en naturlig del av skolgången. Stödundervisning ska inte uppfattas som något negativt, utan som ett extra stöd som möjliggör framgångsrik inläring. Stödundervisningen ska anpassas enligt de studerandes individuella behov och erbjudas ämnesvis, samt i enskilda livssituationer då den studerande så önskar. Det är inte bara studerande med konstaterade inläringssvårigheter som ska ha rätt till specialundervisning och annat stöd för lärandet.

Det gör oss besvikna att det i 34 § inte specificeras att det överhuvudtaget borde vara omöjligt att en studerande behöver stå för studiekostnader själv. Det är synd att lagen inte innefattar rätt till avgiftsfria läroböcker och andra läromedel eller sådana arbetsredskap, till exempel skriv- och anteckningsdon, miniräknare eller datorer, som är nödvändiga i studierna. Vi önskar att utskottet ber om ändring, så att gymnasiestudier verkligen blir tillgängliga för alla unga. Medborgarinitiativet för ett avgiftsfritt andra stadie har samlat in över 50 000 namn och vi hoppas att så väl motiveringarna som mängden underskrifter tas i beaktande också i beredningen av den här lagen.

Fortsatta studier och resten av livet

Det är positivt, och ytterst nödvändigt att stärka högskolesamarbetet. Förutom möjligheten att bekanta sig med högskolor vill vi dock poängtera vikten av att göra själva övergången, antagningsprocessen, mer jämlik, tillgänglig och så att den faktiskt tjänar sitt syfte. Det nuvarande systemet med inträdesprov är ineffektivt och icke-ändamålsenligt för de studerande, eftersom arbetsbördan i många fall blir orimligt stor då studentskrivningarna och inträdesproven infaller så nära varann. Målet är att gemensamma inträdesprov ska mäta studerandes förutsättningar och motivation för att lyckas i sina studier på tredje stadiet. Här ser vi det som ytterst viktigt att studentexamen genomgår en helrenovering, där borttagandet av begränsningarna i fråga om hur många gånger proven för studentexamen får tas om avskaffa och att utbildningsanordnaren åläggs att ordna prov också för dem som tar om eller kompletterar sin examen. Det här är av största vikt om studentexamen har större vikt i antagningsprocessen än tidigare.

Ett PRAO-initiativ är också något vi välkomnar. Då arbetsmarknaden genomgår förändring är det viktigt att framtidens arbetstagare får en kontaktyta till arbetslivet tidigt och får möjlighet till praktiska erfarenheter och tillämpning av kunskaper. PRAO är en

möjlighet att bekanta sig med yrken som intresserar. PRAO ska vara en del av både högstadiet och gymnasiet. Alla studerande ska ges samma möjligheter till PRAO.